

KEPEÄSTI NUOTIN VIERESTÄ

Kuvataiteilija Heli Hiltusen lapsuuden kodissa ei ollut maalauksia, tauluja eikä kirjoja mutta onneksi oli lauluja, joita hänen isoäitinsä ja äitinsä lauloivat. Hiltunen vertaakin maalauksiaan mielellään liian tunteelliseen lauluun, joka esitetään kepeästi, nuotin vierestä. Työssään Hiltunen pyrkii sekoittamaan eri tekniikoita: maalausta, valokuvaa ja videota. Lähtökohtana on tila, johon näyttely rakennetaan. Tarkoituksena on luoda näyttelytilasta yksi teos, jota voi kutsua myös installaatioksi. Hiltunen haluaa tehdä tällä hetkellä pieniä töitä, koska tällöin kuvien kokonaisuuden antama vastaus on horjuva. Aikaisemmat, isot työt pyrkivät vakuuttamaan katsojan, usein melkein pakottamaan puolelleen. Pienet työt puhuvat pienellä äänellä, kutsuvat kosketusetäisyydelle. Työllään hän haluaakin puolustaa nimenomaan monimerkityksellisyyttä, avoimuutta, katsojan vapautta kokea kokonaisuus omalla tavallaan.

Hiltunen nimittää töitään myös muistin siruiksi. Hän pohtii työssään muun muassa sitä, miksi tietoisuus valitsee tietyt kuvat ja mikä ohjaa sitä, millaisen kertomuksen ihminen elämästään muodostaa. Hiltusen maalaukset simuloivat muistin prosessia kuvailluusioiden avulla. Taiteilijan mukaan kaikkein mielenkiintoisimpia ovat kuitenkin aukot, joita muisti ei tavoita. Maalatessaan metsäistä maisemaa hän ei maalaa suinkaan puita, vaan reikiä puiden välissä. Hiltunen sanookin töidensä olevan häntä viisaampia. Kuva voi kertoa tässä hetkessä jotakin sellaista, jota sanoilla ei vielä tavoita. Tekijälle itselleen jonkin kuvan syvempi merkitys saattaa avautua vasta vuosien kuluttua.

Kuvataideakatemia viimemainä vuosinaan Hiltunen ryhtyi maalaamaan erittäin tunteellisia koseutumaisemia, punaisia auringonlaskuja. Hän ei halunnut oppia kieltä, jota hänelle tarjottiin, vaan halusi puhua omaa murrettaan. Se oli erityisen puolustamista yleistä vastaan, aistimellisuuden puolustamista abstrahoituja käsitteitä vastaan, ”banaalin” puolustamista ”hyvää makua” vastaan. Teksti: Olli Tiuraniemi

Heli Hiltusen pienet työt kuiskivat ja kutsuvat kosketusetäisyydelle. Hiltunen kavahtaa valmiiksi määriteltyä ja arvostaa katsojan vapautta kokea kokonaisuus omalla tavallaan. Heli Hiltunen ja osa teoskokonaisuudesta *Joka näyttäytyi ja kulki ohi*, 1999. Lapin Kansan kuva-arkisto. Kuvaaja Heikki Rissanen.

PÄÄN JA SYDÄMEN SIVISTYS OVAT ERI PARIA

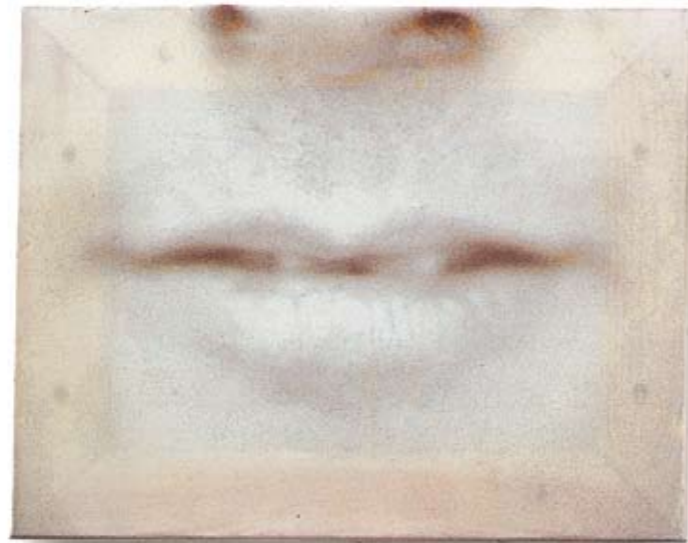
Maalaaminen on ruumiilla ajattelemista, sanoi muistaakseni Cezanne. Se on käytännöllisen järjen hyve, teko, joka saa ajattelemisen näkyväksi. Maalausta ei voi saada valmiiksi ajattelemalla, eikä ajatusta voi yksiselitteisesti maalata. Mutta jollain tavalla nämä asiat yhtyvät maalauksessa. Verbi muuttuu substantiiviksi. Kuva on tuon muutoksen näkyväksi tekemisen yritys. Siis yritys kysyä, miten merkitys syntyy, miten tähän kaksiulotteiseen pintaan luodaan illuusio kolmiulotteisuudesta, maisemasta, kukasta, mistä milloinkin. Maalaus on kangasta ja väriä; pinta, johon on jäänyt jälkiä sutimisesta, sivelemisestä, hankaamisesta, naarmuttamisesta, valuttamisesta – ihmisen kädenjälki. Näistä horjuvista tai määrätietoista jäljistä syntyy kuva jostakin. Sinä katselet näitä jälkiä ja tulkitset sen kuvaksi maisemasta, kukasta, mistä milloinkin. Mitä sillä hetkellä tapahtuu? Se kiinnostaa minua, se hetki, kommunikaation mahdollisuus, antautumisen, hyväksymisen mahdollisuus.

”Maalaus, kuva” on jotain muuta kuin ”sana, käsite”. Se on fyysinen tila, jota katselemme näillä silmillämme tässä ruumiissa. Olemme siis paikalla konkreettisesti. Se on tulkinnoille avoin tila, josta toivottavasti on vaikeaa sanoa mitään viimeistä sanaa. Sen tapa olla on siinä määrittelemättömyydessään, piiloutumisessa ja paljastumisessa. Kuva, maalaus tai valokuva ovat minulle erilaisia keinoja tekemiseen ja ajattelemiseen, ajattelemisen näkyväksi tekemiseen. Ajattelen, mikä on minun paikkani. Piirrän karttaa hoipertelevasta reitistäni, yritän rakentaa omaa perspektiiviä todellisuuden, kasailla niitä tapahtumien, sanojen, kohtaamisten kaikuja, jotka ehkä johdattivat minut tähän. Mietin, miksi muistan sen, minkä muistan. Se ei ollut tietoista valikointia. Miksi haluan muistaa tarinan, jolla on juuri tämä haju, maku, lämpötila. Sanasta, kasasta muistin riekaleita, olisi voinut rakentaa myös aivan erilaisen talon. Ei tämä ole mitään Suuren Totuuden Etsintää, vaan tapahtumien ja merkitysten yhteyksien etsintää. Mistä johtuu, että näemme tai koemme jonkin asian jonakin, tietyllä tavalla? Joka hetki, teko, sana laahaa mukanaan valtavan pitkää laahusta, joka rakentuu aikaisemmas-ta. Ei ole mitään tyhjää taulua, ajatus jostakin ikuisesta, tahrattomasta on toive, illuusio.

Näin kerran unta jättiläismäisestä lauta-aidasta, jonka vierellä ihmiset kykkivät. Jokaisella oli aidassa oma oksanreikänsä katsella toiselle puolelle. Vaihtelimme paikkoja keskenämme, että näkisimme sisään ja ulos eri pisteistä, toisen ihmisen kohdasta, saadaksemme paremman käsityksen tuosta aidan takaisesta. Jokaisella on oma kohtansa, kohtalonsa. Ja sitten voi vielä kohdata sanojen, tekojen, kuvien, laulun tai vaikka ihon kautta. Voi jollakin tavalla pyrkiä kommunikoimaan tätä omaa kohtaansa, ei se ole sen erityisempi, mutta erilainen se on aina. Kuten Passoa sanoi: ”Kaikki on erilaista kuin me ja juuri siksi kaikki on olemassa.” Teksti: Heli Hiltunen

HELI HILTUNEN

- ▶ Kuvataiteilija
- ▶ Asuu ja työskentelee Helsingissä
- ▶ Syntynyt Heinolassa 1960
- ▶ Debytoi taiteilijana Nuorten näyttelyssä Helsingin Taidehallissa 1989
- ▶ Valmistunut kuvataiteilijaksi Kuvataideakatemiasta 1990.

Heli Hiltunen, Nimeämätön - melodian tunnistin hyräilystä 1. osa,
1999-2000. Öljy kankaalle, valokuva, 14 osaa, korkeus 24 cm.
Nykytaiteen museo Kiasma.

Heli Hiltunen, Nimeämätön - melodian tunnistin hyräilystä 3. osa, 1999-2000. Öljy kankaalle, valokuva, 14 osaa, korkeus 24 cm. Nykytaiteen museo Kiasma.

Heli Hiltunen, Jälkihehku, 1999-2000. Öljy kankaalle, valokuva, 13 osaa kooltaan 50 cm x 50 cm, 50 cm x 60 cm.